

BD UYGULAMASI ve SORUNLARI

Hazırlayan : Dr. Ercan İsmail Ünal

Bağımsız Denetim: Finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanmasıdır.

Bağımsız Denetim tanımından hareketle aşağıdaki şekil verilebilir.

Zaman Dilimi	Denetim Yaklaşımı	Denetimin Amacı	İlgili Taraflar
Günümüz	-TFRS veya -BOBİ/FRS'ye göre	Finansal Tablolar	
	düzenlenen finansal tabloların	-Tüm yönleriyle inceleme	
	-BDS ve Etik İlkeler ile denetimi	-Makul güvence için	-Devlet
	-Standartlar Uygunluk ve Doğruluk	-Kanıt toplama ve görüş oluşturma	-Sermaye Piyasası ve Diğer yatırımcılar
	-Kamu gözetimi ve denetimi	-Raporlama	-Kredi verenler
			-Finansal Tablolara Güveni üst seviyeye çıkarılması

BAĞIMSIZ DENETİM ÇALIŞMASI

FİNANSAL RAPORLAMA STAND.

1- TMS=IAS=UFRS=IFRS=TFRS

2- BOBİ - FRS

III /UK - MSUGT

VERGİ MEVZUATI

BAĞIMSIZ DENETİM STAND.

(IFAC ÇEVİRİ)

BDS YÖNETMELİĞİ

KKS 1

BS STANDARTLARI

=TDS=UDS

III ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI

YMM TASDİK YÖNETMELİĞİ

SÜREKLİ EĞİTİM KAPSAMI

1- BOBİ - FRS 1

1- BDS 1

2- BOBİ – FRS 2

2- BDS 2

3- BOBİ – FRS UYGULAMA

3- BDS UYGULAMA

BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI MEVZUATI

- 1- 6102 TTK
  - 2- 660 SAYILI KHK
  - 3- BD. YÖNETMELİĞİ
  - 4- BD. TEBLİĞLERİ
  - 5- KURUL KARARLARI
  - 6- KKS₁ KALİTE KONTROL STAND.
  - 7- BAĞIMSIZ DEN. STANDARTLARI
  - 8- TFRS STANDARTLARI
  - 9- BOBİ – FRS STANDARTLARI
- ULUSLAR ARASI STANDARTLAR İLE UYUM AMAÇLIDIR VE BU AMAÇLA TFRS, KKS₁ ve BDS' ler çeviridir.

Denetim Kanıtı Elde Edilmesine İlişkin Denetim Prosedürleri

- **Tetkik** ; işletme içinden veya dışından elde edilen, basılı veya elektronik ortamda ya da başka bir depolama ortamında bulunan kayıt veya belgelerin incelenmesini ya da varlıkların fiziki olarak incelenmesini içerir.
- **Gözlem** ; başkaları tarafından uygulanan bir süreç veya prosedürün izlenmesidir (örneğin, işletme personeli tarafından yapılan stok sayımının veya kontrol faaliyetlerinin denetçi tarafından gözlemlenmesi).
- **Dış Teyit** ; üçüncü bir tarafın (teyit eden taraf) doğrudan denetçiye basılı, elektronik ortamda ya da başka bir depolama ortamında verdiği yazılı yanıtta elde edilen denetim kanıtını ifade eder. Dış teyit prosedürleri genellikle, belirli hesap bakiyeleri ve bunların unsurlarıyla bağlantılı yönetim beyanlarının ele alınması söz konusu olduğunda ihtiyaca uygundur.

- **Yeniden Hesaplama** ; belge veya kayıtların matematiksel doğruluğunun kontrolüdür. Yeniden hesaplama, manuel veya elektronik olarak yapılabilir. Yeniden uygulama, aslen işletmenin iç kontrolünün bir parçası olarak uygulanmış olan prosedür veya kontrollerin, denetçi tarafından bağımsız bir şekilde yürütülmesidir.
- **Analitik Prosedürler** ; finansal ve finansal olmayan veriler arasındaki anlamlı ilişkilerin analiz edilmesi yoluyla finansal bilgilerin değerlendirilmesidir. Analitik prosedürler, beklenen değerlerden önemli miktarda farklılık arz eden veya diğer ilgili bilgilerle tutarsızlık gösteren belirlenmiş dalgalanma ya da ilişkilerin gerektiğinde araştırılmasını da kapsar. Daha fazla açıklama için BDS 520'ye bakınız.
- **Sorgulama**; işletme içindeki veya dışındaki bilgili kişilerden, finansal ve finansal olmayan konularda bilgi alınmasıdır.

EĞİTİM YÖNTEMLERİ (1)

YÜZ YÜZE EĞİTİM

1 saat 50 dk.
Ders uygulaması
En çok günde 7 kredi

Eğitim konularında sürekli eğitim veya lisans ve Lisans üstü ders verenler yıllık en fazla 30 kredi elde edebilir

UZAKTAN EĞİTİM

Elektronik Ortamda
Benzeri Ders
Alınması
En çok günde 7 kredi

İŞ BAŞI EĞİTİMİ

Denetim Ekibinde
Yer alan Sorumlu
Denetçi ve Denetçiler
KAYİK Den. -3 Kredi
KAYİK DIŞI -2 Kredi
3 Yılda 20 Kredi Sınır

İş başı eğitim yalnız destekleyici konular için geçerlidir.

AKADEMİK ÇALIŞMALAR

Doktora 90 Kredi
Y. Lisans 40 kredi
Kitap 60 kredi
İçerik onayı şartı var
Makale yazımı Sempozyum
Hakemli 2 kredi

ULAKBİM/TUBİTAK taraması var ise 5 kredi
Hakemsiz 1 kredi

DİĞER EĞİTİM FAALİYETLERİ

Kurumun Onayına tabidir.
Kongre, Konferans
Panel, Seminer,
Çalıştay,

Bunları KGK **Düzenlemişse**
Her gün için
Temel Konu
Konuşmacı 5 kredi
Katılımcı 2 kredi
Diğer Kuruluşlar Düzenlemişse
Temel veya destekleyici ayırımı yoktur
Konuşmacı 4 kredi
Katılımcı 1 kredi

EĞİTİM YÖNTEMLERİ (2)

- Eğitim KGK tarafından verilebilir. Ayrıca Üniversiteler, Eğitim Kuruluşları, Meslek Odaları ve Sivil Toplum Kuruluşları tarafından verilebilecektir. Kurumun onayı ve gözetimi altında olacaktır.

KGK'nin Muhasebe Standartları

-Denetim

-Sermaye Piyasası

-Bankacılık, Sigortacılık

-Özel Emeklilik Mevzuatı

-Kurumsal Yönetim İlkeleri

-Finansal Yönetim

konularında düzenleyeceği sınavlar ile her bir konu için **20** kredi elde edilebilir. KGK'nın oluşturacağı Çalışma ve Danışma Komisyonlarında katılımda temel konularda **5**, destekleyici konularda **4** kredi elde edinilir.

- Eğitim konuları ile ilgili olmak kaydıyla bir mesleğin veya faaliyetin icra edilmesi için ilgili mevzuatında lisans, sertifika, yetki belgesi gibi belge alma zorunluluğu bulunan ve bir eğitim ve/veya sınav sonucunda verilen her bir belge için **5** kredi elde edilir. (örneğin bilirkişi eğitimi sonucu alınan belge)Bu şekilde elde edilen krediler temel mesleki konulardan olması halinde yılda **10** krediyi geçemez.

● KGK İNCELEMELERİ

<u>YIL</u>	<u>DENETLENEN ŞİRKET</u>	<u>KAYIK/TFRS</u>	<u>41 SAYILI KARAR</u>	<u>BOBİ-FRS</u>
2017	61/249 (%24,5)	48 (%82,7)	10 (%17,2)	-----
2018	66/271 (%24,3)	11 (%16,6)	55 (%83,4)	-----
2019	?	?	?	?

• DENETİM KURULUŞLARI

<u>ŐIRKET SAYISI</u>	<u>KAYIK DAHİL</u>	<u>KAYIK HARIÇ</u>	<u>BD ÜSTLENENLER</u>	<u>TOPLAM</u>
332	148 (%44,5)	184 (%55,5)	56	388

3568'e GÖRE DAĞILIM

	<u>SAYI</u>	<u>YÜZDE</u>
Y.M.M.	2.771	16,6
S.M.M.M.	13.879	83,4
	-----	-----
	16.650	100

Not : 18.621 Denetçi yetki almıştır. 16.650 kişi sicile kayıtlıdır.

Tablo 2: Yıllar İtibariyle En Sık Tespit Edilen 10 Bulgu

Sıra	2016	Sıklık Oranı	2017	Sıklık Oranı	2018	Sıklık Oranı
	29 denetim dosyasında;		58 denetim dosyasında;		76 denetim dosyasında;	
1	İç Kontrol Sisteminin Anlaşılması	%84	Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları	%72	Stoklar	%53
2	Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları	%80	Önemli Yanlışlık Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi	%64	Maddi Duran Varlıklar	%43
3	Kalite Kontrol Sistemi	%68	Risk Olarak Değerlendirilmiş Hususlara Karşı Yapılacak İşler	%60	Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları	%38
4	Risk Olarak Değerlendirilmiş Hususlara Karşı Yapılacak İşler	%60	İlişkili Taraflar	%50	Hasılat	%36
5	Belgelendirme	%52	İşletmenin Sürekliliği	%48	İşletmenin Sürekliliği	%34
6	Önemlilik	%40	Belgelendirme	%43	Dış Teyitler	%33
7	Örnekleme	%32	Bağımsızlık	%40	İlişkili Taraflar	%32
8	Dış Teyitler	%28	Önemlilik	%38	Önemli Yanlışlık Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi	%29
9	Stoklar	%24	İlgili Mevzuata Uygunluğun Değerlendirilmesi	%33	Risk Olarak Değerlendirilmiş Hususlara Karşı Yapılacak İşler	%26
10	Topluluk Denetimleri	%16	Finansal Tablo Açıklamaları	%22	Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma	%24

XXX ŞİRKETİ 2018 YILI BAĞIMSIZ DENETİM PLANLAMASI

1-Denetlenen Şirket : XXX A.Ş. 2018 yılı BOBİ-FRS Bağımsız Denetimi

2- Denetim .....2018 tarihli bağımsız denetim sözleşmesi kapsamında sözleşmede isimleri yazılı asıl denetim kadrosu tarafından yürütülecektir. Kalite güvence denetimi ise Sorumlu Denetçi .....' dir.

2.1- Denetim Ekibi KGK tarafından yetkilendirilmiştir. Denetim ekibi 1 genel, 1 özel 2 adet bağımsızlık taahhünamesi vermiştir.

2.2- Denetim Ekibi KGK tarafından zorunlu kılınan sürekli eğitim yükümlülüğünü tamamlamıştır.

2.3- Asıl ekibin, TTK, Etik Hükümler ve BDY'nde belirtilen rotasyon uygulaması kapsamında denetimi üstlenebilecekleri görülmüştür.

2.4- Mesleki sorumluluk sigortası yaptırılmıştır.

3- Denetim müşterisinin kabulü sırasında müşteri kabulü ile ilgili kabul formu düzenlenmiş ve müşteri KKS 1'de belirtilen tavsiyeler ile kabul edilmiştir. Bilebildiğimiz olumsuz itibarı bulunan firmalar ile işlemlerini ısrarla nakit ödemeyele gerçekleştiren firmalar öteden beri şirketimiz için müşteri olarak kabul edilmemektedir.

4-Denetim sürecinde yer alan personel, denetim kadrosu ve kalite güvence sorumlusu ile birlikte denetimin başlangıç, ortası ve sonuçlanması öncesi istişare toplantısı yapılmasına ve tutanağa bağlanmasına karar verilmiştir.

5-Denetim stratejisi asıl denetim kadrosu ve kalite güvence sorumlusunca denetim başlangıcında belirlenecektir. Denetim sonucu sorumlu denetçi tarafından sürecin izlenmesi ve BD şirketinin yönetim kuruluna rapor edilmesi sonucu müşteriye sunulacaktır.

6-Raporun tamamlanması sonrası kalite güvence sorumlusundan denetim ile ilgili süreci tamamladığına ve görüş ayrılıkları varsa nasıl giderildiğine dair belge alınacak ve daha sonra rapora tarih verilecektir.

7-Denetim çalışmasına 01.02.2019 tarihinde başlanacak olup 31.03.2019 tarihinden önce tamamlanması planlanmıştır.

8-Denetim çalışma kağıtları ve denetim kanıtları mevzuatımız gereği 60 gün içerisinde çalışma dosyasında imzalı , parafı ve kolay anlaşılır şekilde birleştirilecek ve kilit altına alınacaktır.

9-(10 yıl) süreyle muhafaza edilecek dosya içeriği değiştirilmeyecek ancak sorumlu denetçi nezaretinde not düşülmek suretiyle dosya üzerinde işlem yapılabilecektir.

10-Önemli Yanlışlık Risklerinin Belirlenmesi;

Şirket yönetimi ile yapılan ön toplantılar sonucu önemli yanlışlık riskleri aşağıda listelenmiştir.

10.1- Şirket Faaliyet Alanını Değiştirmesi

10.2- İlişkili taraflar ve İştirakte Bulunduğu Şirketler ile ilgili işlemler

10.3-BOBİ-FRS sunumuna uyum

10.4-Sektörel Tahsilat Problemleri

10.5-Şirket İç Denetim Kontrolü

11-Hile Kaynaklı Önemli Yanlışlık Riskleri

11.1-İlişkili Kişiler

11.2-Kayıt dışı İşlemler

11.3-Nakit İşlemler

12-Önemli Yanlılık Risklerin Finansal Tablo Bazında Kategori Edilmesi:

Şirket yöneticileri ile yapılan ön toplantılar ve denetim firması olarak tarafımızca yapılan ön tespitler sonucunda finansal tablo kalemleri bazında risklerin kategorizasyonu aşağıdaki şekildedir.

Hesap Kalemi	Düşük Risk	Normal Risk	Yüksek Risk	Hile Kaynaklı Risk
Bankalar	X			
Alacaklar			X	
Stoklar		X		X
Peşin ödenen giderler		X		
Sabit Kıymetler		X		
Borçlar			X	
Gider Tahakkukları		X		
Konsolidasyon işlemleri			X	
İlişkili Taraflar				X
Kasa hesabı				X

13- Finansal Tablo Kalemleri Bazında Yeterli ve Uygun Kanıt Toplama ve Test Şekilleri

Tüm çalışmalar KGK tarafından belirlenmiş denetim standartları çerçevesinde yürütülecektir. Belirtildiği üzere önemlilik seviyesi ilgili işlemin toplam hacminin %10'u olarak ele alınmıştır. Performans önemliliği ise işleminin %70' i olarak belirlenmiştir.

13.1- Kasa ve Bankalar: Şirket önemli miktarda nakit mevcudu bulundurmamaktadır. Buna karşılık, yıl sonu itibariyle bir sayım tutanağının mevcudiyeti ve finansal tablolar ile uyumu araştırılacaktır. Banka bakiyeleri için teyit mektupları alınacaktır. Ayrıca banka ekstreleri ile hesaplarda görünen bakiyeler kontrol edilecektir.

13.2- Alacaklar ve Borçlar: Alacakların ve borçların yaşlandırılması izlenecek ve 1 yıldan fazla vadeli borç ve alacak çek, senet vs. için faiz etkisi hesaplaması yapılacaktır. Şüpheli hale gelen ama karşılık ayrılmayan alacaklar sorgulanacaktır. Ayrıca hukukçulardan yazı alınacaktır.

13.3- Stoklar: Stoklarda fiili sayım sonuçları işletme sorumlularından imzalı olarak alınacak ve kaydi envanter ile mutabakat sağlanacaktır. İşletmenin fire ve randıman oranları kontrol edilecektir. Depo ve saklama mekanları ziyaret edilerek iş ile uygunluğu gözlenecektir. Stokların değer düşüklüğü ve garanti karşılıkları dikkate alınarak sunumu kontrol edilecektir.

13.4-Konsolidasyon: İşlemlerin BOBİ FRS hükümlere göre sunulup sunulmadığına bakılacak ve hesaplama kontrol edilecektir.

13.5-Kıdem ve Diğer Karşılıklar: Gider karşılığı olarak denetim riski oluşturan kalemler, kıdem ve izin karşılıklarıdır. Şirket yönetiminden alınacak olan listeler sondaj usulü kontrol edecek gerekli karşılıkların yansıtılması sağlanacaktır. Aktüeryal hesap kullanılmayacaktır.

13.6-Maddi Duran Varlıklar: Şirket bünyesindeki maddi duran varlıkları oluşturan kalemlerin tapu dairesinden sahiplik ve takyidat konularına yönelik beyan alınacaktır. Ayrıca satın alım işlemlerine dair kayıtlar ve gerçeğe uygun değer uygulaması bakımından değerlendirme raporları incelenecektir. Amortisman tabloları ayrıca örnek hesaplanacaktır. Aktifte kayıtlı nakil vasıtalarının varlığı ruhsatları ve internet vergi dairesinden alınan liste ile kontrol edilecektir.

13.7-Gelir ve Gider Hesapları: Analitik bazda çalışma yapılacak olup, önemlilik kriterine uyan gelir ve gider kalemleri için belge incelemesi yapılacaktır.

13.8-Vergiler: 2018 yılı kurumlar vergisi karşılıkları incelenerek hesaplamalar kontrol edilecektir. Şirket'in ertelenmiş vergi aktif ve pasif hesaplarının doğruluğu ve geçerliliği kontrol edilecektir.

14-Önemlilik ve Performans Önemliliği

Şirket'in tutarsal incelemeler konularında kabul edilebilir önemlilik seviyesi, ilgili hesap hacminin kapalı hesaplar dahil %10'u olarak belirlenmiştir. Yazılı teyid mektupları için, toplam borç/alacakların performans önemliliği seviyesi en az %70'ini kapsayacak şekilde, bakiyesi ..... TL'nin üzerinde olan borç ve alacak kalemleri şeklinde belirlenmiştir.

SORUMLU DENETÇİ

TARİH

İMZA

DENETÇİ

DENETÇİ

Sorular

- Bağımsız Denetim Yapılabilir.
- Haksız Rekabet Yönü Vardır.
- Denetim Sonucu İçin Önemlilik Seviyesi Olmalıdır.
- BOBİ-FRS /TFRS Dönüşümü İşletmelerin Görevidir.
- Bağımsız Denetçi Denetler ve Görüş Sahibi Olur ve Raporlar
- Mesleki Sorumluluk Sigortası / BOBİ-FRS / TDHP Yorumu
- Firmaların Eğitimi Gereği

- Dinlediđiniz için teŖekkür ederiz.

Dr. Ercan İsmail Ünal

